

Документиране и счетоводно отчитане на данъците

Документиране и счетоводно отчитане на данъците

ISBN 978-619-7028-75-1

© 2018

Автор: Евгени Рангелов
Президент: Георге Стратон
Генерален Директор: Огнян Благоев
Мениджър Редакционен Отдел: Николета Караджиева

Продуктов мениджър: Стела Василева

Изпълнителен Директор: Полина Трифонова
Арт Директор: Кристина Симеонова
Корица: Мирела Велчева
Техническа редакция: Кармен Христова

Обслужване на клиенти: Десислава Янакиева
Мобилен: 0877 954 760
e-mail: info@biznesidei.bg

Можете да се запознаете и с други издания, публикувани от РС Издателство и Бизнес консултации на: www.straton.bg

TAX001

Книгата е актуална към ДВ бр. 78, 21.09.2018

Всички права са запазени. Никаква част от настоящия текст не може да бъде възпроизведена, архивирана или предавана под никаква форма или чрез други механични или електронни средства, фотокопиране, аудио или видео запис, без писменото разрешение на издателя. Авторите и издателите не са отговорни за каквато и да е загуба, причинена на физическо или юридическо лице, което действа или се въздържа от действия, в резултат на прочита на материалите, публикувани в този документ

РС Издателство и Бизнес Консултации

КЪМ ЧИТАТЕЛИТЕ,

Взаимоотношенията на предприятието с бюджета са значителна и важна част от дейността му. Въпросите на данъчната регистрация, начисляването и внасянето на данъци по отделните данъчни закони, периодичното представяне на определена документална отчетност и счетоводното отчитане на данъците и разчетите с бюджета изискват подходяща организация, правилно прилагане на законовата уредба и спазване на нормативно определените срокове. Предприятията имат вече значителна практика по прилагането на данъчните закони след обновяването на цялата законова уредба през 2007 година, но ежегодно законите и правилниците се допълват и променят, съобразно нови актове на Европейското законодателство, тълкувателни решения на съда на ЕС и оправдания стремеж на управлението на страната да облекчава административната тежест спрямо предприятията. Затова поддържането на измененията и допълненията на данъчните закони е важно и необходимо условие за тяхното правилно и точно прилагане.

Правилното прилагане на данъчната норма не е единствената цел. Данъчните документи, като форма и съдържание, определени със закона, са условие в много случаи за признаване на приходи и разходи за данъчни цели, а счетоводната отчетност, като обобщен израз, накрая дава резултатите за данъчните задължения и за вземане на необходимите управленски решения.

В настоящето изложение, без претенции за изчерпателност, ще направим опит да съберем в едно изискванията на данъчната и счетоводната нормативна уредба и да ги насочим за нуждите на практиката в предприятието. Като първи опит в тази насока се надяваме, че ползата ще бъде повече от пропуските.

Авторът

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ ПО ДАНЪЧНО-ОСИГУРИТЕЛНИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС, СВЪРЗАНИ С ПУБЛИЧНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

С Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК) се уреждат производствата по установяване на задълженията за данъци и задължителни осигурителни вноски. Органите по приходите действат в рамките на правомощията си, установени със закона, и прилагат законите еднакво спрямо всички лица. Когато в Международен договор, ратифициран от Република България, обнародван и влязъл в сила, се съдържат разпоредби, различни от разпоредбите на ДОПК, се прилагат разпоредбите на съответния договор.

Всички лица, които са заинтересовани от изхода на производство по ДОПК, имат равни възможности да участват в тях за защита на своите права и законни интереси.

1. Данъчно задължени лица

Задължени лица по смисъла на ДОПК са физическите и юридическите лица, които:

- са **носител** на **задължението** за данъци или задължителни осигурителни вноски;
- са задължени **да удържат и внасят** данъци или задължителни осигурителни вноски; за тези лица се прилагат правилата на субект на права и задължения по ДОПК;
- **отговарят за задълженията** на лица по горните случаи; за тези лица се прилагат правилата за субект по ДОПК, като отговорността им обхваща освен данъците и осигурителните вноски и лихвите и таксите по събирането им.

Правата на задължените лица са посочени изчерпателно в чл. 17 от ДОПК, а отговорността им - в чл. 18 - 21 от кодекса.

ВАЖНО!!! Когато управител, член на управителен орган, прокурист, търговски представител или търговски пълномощник на юридическо лице, което е носител на задължение за данъци или задължителни осигурителни вноски или е задължено да удържа и внася такива, укрие факти и обстоятелства, които по закон е бил длъжен да обяви пред органа по приходите, и в резултат не могат да бъдат събрани публичните вземания, **отговаря за непогасеното вземане**. Тези лица носят отговорност, и когато **недобросъвестно** са извършили действия, които са причинили намаляване имуществото на данъчно задълженото лице и неплащане на публичните задължения. В чл. 19 от кодекса са регламентирани отговорности в това отношение и на мажоритарни собственици и съдружници, лица, действали в скрито съучастие, собственици на капитала.

2. Регистрация и съобщения

Националната агенция за приходите (НАП) създава и поддържа регистър и база данни за задължените лица. Регистрираните лица се идентифицират чрез единен идентификационен код (когато са регистрирани по реда за търговския регистър) или чрез БУЛСТАТ.

На всяко регистрирано лице се открива данъчно-осигурителна сметка, като лицето има право на електронен достъп до нея.

В чл. 28 от кодекса е пояснен **адресът за кореспонденция** на отделните задължени лица. На този адрес се връчват съобщенията за административното производство на задълженото лице. Когато задълженото лице не е намерено на адреса, връчването е чрез прилагане към досието му.

3. Данъчни декларации

Задължените лица подават данъчни декларации и друга документация в компетентната ТД на НАП на хартиен носител по утвърден образец, на технически носител по утвърдена програма и по електронен път. Подаването на декларация се удостоверява с документ или входящ номер. Относно промените в подадени декларации:

- след подаването, но **преди края на законоустановения срок**, подателят има право да направи промени по декларираните данни, като внесе в НАП нова декларация;
- подадена декларация с промени след срока се счита за неподадена и не поражда последици за данъчното облагане.

ВАЖНО!! При установяване на **несъответствия** между съдържанието на подадената декларация и изискванията за попълването ѝ на подателя се изпраща съобщение **да отстрани несъответствията в 14-дневен срок** от датата на съобщението. Отстраняването се извършва с подаване на нова декларация, като това се счита **извън разпоредбата на чл. 104, ал. 3 от кодекса** (подадената след срока декларация се счита за неподадена), т.е. в този случай **подаването на нова декларация след законоустановения срок не се счита за закъснение, ако същата е подадена в 14-дневния срок за отстраняване на несъответствието.**

Тази разпоредба на чл. 103 от ДОПК се използва от НАП през м. септември 2017 г. във връзка с установените **големи наличности** по балансите на много предприятия към 31.12.2016 г. (става въпрос за касови наличности).

Промяната в подадена декларация по този ред е различна от разпоредбите на ЗКПО:

- по чл. 75, ал. 3, която дава възможност еднократно до 30 септември за промяна на данъчното задължение поради грешка в подадената за предходната година данъчна декларация;
- по чл. 104, ал. 1 от ДОПК, която дава възможност за подаване на

нова декларация с променени данни след първоначалното ѝ подаване, но преди изтичане на законоустановения срок за подаване.

4. Установяване на данъците и осигурителните вноски

Данъците и задължителните осигурителни вноски се установяват:

а/ Предварително:

- от самото задължено лице, което в декларация установява данъчната основа и вноските и ги внася в законния срок;
- при служебна корекция от НАП;
- при установяване от НАП по подадена декларация.

б/ Установяване:

- с ревизионен акт;
- когато не е издаден ревизионен акт и срокът за започване на ревизия е изтекъл, установените предварително задължения **са окончателно установени.**

ВАЖНО!! Относно срока за установяване на задължения:

- не се установява производство за установяване на задължения за данъци по ДОПК, когато са изтекли 5 години от изтичането на годината, в която е подадена декларация, или е следвало да се подаде декларация или от изтичане на годината, в която са постъпили данни, когато не е предвидено да се подава декларация;
- 5-годишният срок не тече, когато е образувано наказателно производство, от изхода на което зависи установяването на данъчните задължения.

ВНИМАНИЕ!! Данъчният орган може да определи данъчното задължение, когато **е налице едно от посочените в чл. 122, ал. 1 от ДОПК обстоятелства**, като **определи данъчната основа** по реда на ал. 2 от чл. 122. Това е така наречената **ревизия при особени случаи**, която дава значителни привилегии на органите по приходите за установяване на данъчното задължение и сравнително по-малко възможности на задължените лица да възразяват. За прилагането на чл. 122, ал. 1 ревизиращият орган уведомява

задълженото лице и изисква от него доказателства. Това е моментът за доказване и защита на интересите на задълженото лице.

Определени задължения за данъци или осигурителни вноски могат да бъдат **изменени** (при влязъл в сила ревизионен акт, който не е бил обжалван в съда), по инициатива на органа по приходите или на задълженото лице, ако са налице основанията по чл. 133, ал. 2 от кодекса.

5. Прихващане и възстановяване

В чл. 128 от ДОПК дава възможност да бъдат прихващани недължимо платени от лицата или недължимо събрани от НАП данъци и задължителни осигурителни вноски, глоби и имуществени санкции **за погасяване на изискуеми публични вземания**. Същото се отнася и за суми за възстановяване по данъчното и осигурителното законодателство.

ВАЖНО!! Може да се извърши прихващане с погасено по давност задължение, когато вземането на длъжника е станало изискуемо преди задължението му да бъде погасено по давност.

Прихващането или възстановяването се извършва по **процедурата**, посочена в чл. 129 от кодекса. Необходима е инициатива на органа по приходите или писмено искане на задълженото лице. Искането **се разглежда**, ако е подадено до изтичането на 5 години, считано от 1 януари на годината, следваща годината на възникване на основанието за възстановяване. Във връзка с искането може да се възложи ревизия или проверка. Процедурата за прихващане или възстановяване е конкретизирана в чл. 129, ал. 2 - ал. 7 от кодекса.

ДОПК предвижда и опростена процедура в чл. 130.

6. Обжалване на ревизионен акт

С ревизионен акт по чл. 118 и следващите от ДОПК се установяват

публичните вземания. Ревизионният акт може да бъде обжалван по предвидения в кодекса ред:

а/ По административен ред:

- изцяло или част от акта, в 14-дневен срок от връчването на акта;
- решаващ орган е компетентната дирекция в ЦУ на НАП, като жалбата се подава чрез съответната ТД на НАП;
- обжалването на ревизионния акт по административен ред **не спира неговото изпълнение**;
- спиране изпълнението на ревизионен акт може да става само по реда на чл. 153 от Кодекса;

б/ Съдебно обжалване:

- ревизионният акт в частта, която не е отменена с решението на решаващия орган по обжалването, може да бъде обжалван в 14-дневен срок пред административния съд по местонахождението на задълженото лице;
- ревизионният акт **не може да бъде обжалван по съдебен ред в частта, която не е обжалвана по административен ред.**

ВАЖНО!!! Непроизнасянето на решаващия орган в 60-дневен срок по обжалван ревизионен акт **се смята за потвърждение** на ревизионния акт в обжалваната част.

- обжалването на ревизионен акт **пред съда не спира неговото изпълнение.**

ВНИМАНИЕ!!! На жалбоподателя се присъждат разноските и възнаграждението за един адвокат по делото за всяка инстанция, съразмерно с уважената част от жалбата.

ВАЖНО!! Със съдебното решение не може да се изменя актът във вреда на жалбоподателя.

7. Погасяване на публичните вземания

Публичното вземане се погасява:

- а/ когато е платено;

б/ чрез прихващане;

в/ по давност;

г/ при опрощаване;

д/ при смърт на физическото лице - след изчерпване на имуществото му, освен ако наследниците приемат задължението;

е/ след разпределение на постъпленията по осребряване на актива на юридическо лице, обявено в несъстоятелност;

ж/ при заличаване на юридическо лице след прекратяване с производство по ликвидация.

ВАЖНО!! Публичните вземания се погасяват в следната последователност: ГЛАВНИЦА, ЛИХВИ, РАЗНОСКИ.

Разсрочените и отсрочените публични вземания се погасяват в същата последователност. При наличие на няколко публични вземания, които длъжникът не може да погаси до започване на принудителното събиране, той може да заяви кое от тях погасява пред компетентния орган. Ако не е заявил това - те се погасяват **съразмерно**.

С постъпили суми се погасява задължение, срокът на което изтича най-рано към датата на плащането, като се спазва поредността на задълженията от следните видове:

- задължения за данъци и за централния бюджет;
- задължения за здравноосигурителни вноски;
- задължения за задължителни осигурителни вноски;
- задължения за допълнително задължително осигуряване.

Ако срокът за две или повече задължения от един вид изтича на една дата, те се погасяват съразмерно.

ВАЖНО!! При този ред на погасяване плащането **на лихви** се извършва след погасяване на всички главници на задължения.

Този ред не се прилага по отношение на невлязъл в сила акт, освен ако до образуване на изпълнителното дело лицето подаде заявля-

ние до ТД на НАП, че погасява задължението по този акт или чрез прихващане. След образуване на изпълнителното дело публичните вземания се погасяват по реда: главница, лихви, разноски.

8. Давност

При осъществяване на взаимоотношенията с бюджета за данъци и други публични вземания давността играе важна роля. Предприятието трябва добре да познава законовата уредба в това отношение, с оглед да защити интересите си и да не допуска санкции.

Съгласно чл. 171 от ДОПК давността на публичните вземания:

- се погасява с изтичането на 5-годишен срок, считано от 1 януари на годината, следваща годината, през която е следвало да се плати публичното задължение, освен ако в закон е предвидено друго.
- с изтичането на 10-годишен давностен срок, считано от 1 януари на годината, следваща годината, през която е следвало да се плати публичното задължение, **се погасяват всички публични вземания, независимо от спиранията или прекъсванията на давността**, освен ако задължението е разсрочено или отсрочено или е спряно по искане на длъжника.

Давността спира в случаите, посочени в чл. 172, ал. 1 от ДОПК.

Давността се прекъсва с издаването на акта за установяване на публичното вземане или за предприемане на принудително изпълнение. **От прекъсването на давността започва да тече нова давност.**

Публичните вземания се отписват:

- когато са погасени по давност;
- в случаите, предвидени със закон;
- служебно, с изтичане на 10-годишния давностен срок.

10-годишната погасителна давност, регламентирана с чл. 171, ал.

2, се нарича „абсолютна“ погасителна давност. С изтичането на този срок се погасяват по давност всички публични вземания, независимо от спирането и прекъсването на другите давностни срокове. От това генерално правило има две изключения:

а) изтичането на абсолютната давност не погасява отсрочени и разсрочени задължения;

б) искане на длъжника (въведено от 1 януари 2016 г.). Тази възможност е регламентирана в новата разпоредба 222а от ДОПК. Съгласно тази норма длъжникът може да иска спиране на принудителното изпълнение в ограничени случаи, например:

- ако след определяне начина на продажба до датата на провеждане на търга с явно наддаване, съответно до изтичане на срока за подаване на предложенията при търга с тайно наддаване, длъжникът внесе 20 на сто от размера на вземанията и писмено се задължи да внася на органа по принудително изпълнение всеки месец по 20 на сто от тях. Ако длъжникът не плати някоя от вноските, публичният изпълнител възобновява принудителното изпълнение, без длъжникът да може да иска ново спиране;

- длъжниците не могат да искат спиране на изпълнението, когато се продава заложена или ипотекирана вещ, както и длъжници, спрямо които е взето решение за прекратяване с ликвидация или е открито производство по несъстоятелност.

Предложихме кратък, насочващ коментар само по отношение на норми от ДОПК, които имат съществено значение за счетоводното отчитане на публичните задължения. Материята на ДОПК е обемиста и специализирана и за прилагането ѝ е необходим юрист.

Следва да отбележим, че общите постановки по давността са дадени в чл. 110 и следващите от Закона за задълженията и договорите, но в случая коментираме тяхното конкретно приложение за публичните вземания в ДОПК. Давността се третира и в чл. 37, ал. 1 от ЗКПО при отписване на вземания, но не засягаме в момента този въпрос, тъй като тази норма на ЗКПО има конкретна насоченост и известни отлики от общите правила, т.е. тя е за данъчни цели.

Накрая искаме да отбележим още няколко въпроса накратко, които са „нови“ в уредбата на ДОПК:

- в чл. 38 е създадена нова ал. 3, която има за цел да отговори на въпроса за съхраняването на счетоводната документация, създавана в електронен вид. Препоръчително е предприятията да прочат нейните изисквания;
- промяната в чл. 107, ал. 3 касае определянето на задълженията за местни данъци;
- с промяната на чл. 129, ал. 5 отпадна възможността задължените лица да подават искане за прихващане и възстановяване, свързано със съдебни разноски по спечелени дела.
- новата разпоредба на чл. 202а дава възможност да се направи електронен запор върху вземане по сметка в банка. Прави се от публичния изпълнител по реда на чл. 450а от ГПК.

9. Счетоводно отчитане

В ДОПК се дават общите правила, свързани с производствата по установяване на данъчните задължения, а конкретните изисквания са регламентирани с отделните данъчни закони. Въпреки това, по отделни теми, които са третираны в ДОПК, могат да се коментират принципните счетоводни записвания, тъй като те са общи за всички специфични случаи по отделните данъчни закони. С оглед на това предлагаме примерни схеми за счетоводно отчитане по три казуса.

а/ По давността

Погасителната давност е определен срок, с изтичането на който възниква като правна последица погасяване на правото на кредитора да иска изпълнение на дълга, т.е. давностният срок не погасява самия дълг, **а правото да се търси дълга по исков ред**. Или дългът към кредитора остава, но той поради недостатъчна активност няма правната възможност да потърси вземането си по съдебен ред при отказ на длъжника от доброволно плащане.

За публичните вземания е предвиден общ 5-годишен давностен

срок с чл. 171 от ДОПК, независимо от спирането или прекъсването на давността, но с изключение на случаите на разсрочване или отсрочване или спряно изпълнение по искане на длъжника (пояснихме ги в т. 7).

С промяната на ДОПК, в сила от 01.01.2016 г., в чл. 173 бе включена нова ал. 2, която регламентира, че вземанията се отписват **служебно** с изтичането на срока по чл. 171, ал. 2, т.е. 10 години.

ВАЖНО!!! Служебното отписване **се отнася за всички публични задължения, изброени в чл. 162, ал. 2 от ДОПК**, независимо от кой орган са установени.

Следователно, след 1 януари 2018 година НАП следва да отпише своите/ на бюджета публични вземания, за които е изминал 10-годишния срок, т.е. те са от 2007 година. Изписването е служебно, т.е. НАП е задължена да го направи! Но тъй като вземането продължава да съществува след изтичане на давностния срок и преди да е отписано, то може да бъде платено доброволно, съгласно чл. 174 от ДОПК.

Ако органът по приходите откаже да предприеме действия за отписване на вземане, за което е изтекъл 10-годишният срок по чл. 171, данъчно задълженото лице (субект) може да обжалва отказа по реда на чл. 266 от ДОПК. Ако доводите и доказателствата му пред НАП при обжалването не бъдат уважени, лицето може да защити правата си пред административния съд по реда на чл. 268 от ДОПК.

При уведомление от НАП до длъжник, че отписва вземане от него по реда на чл. 173, ал. 2 от ДОПК (служебно), длъжникът следва да вземе счетоводните записвания:

- опростените данъци от печалбата се отчитат в увеличение на неразпределената печалба, респ. в намаление на непокритата загуба (т. 4. 2 от СС 20):

Д-т с/ка 452 Разчети за данък върху печалбата

К-т с/ка 122 Неразпределена печалба от минали години
или К-т с/ка 121 Непокрита загуба от минали години

- опростените други данъци се отразяват като приходи за периода, в който е направено опрощаването, когато са били отразени текущо като разход за дейността (местни данъци и такси, ДДС, акцизи, алтернативни данъци, данъци върху разходите):

Д-т с/ка 4539 Данъци за внасяне

Д-т с/ка 456 Разчети за акцизи

Д-т с/ка 457 Разчети с митници

Д-т с/ка 459 Други разчети с бюджета и с ведомства

Д-т с/ка 451 Разчети с общини

К-т с/ка 709 Други приходи от дейността

(т. 4. 1 от СС 20)

- опростените заеми без условия се отчитат като текущи приходи (т. 5. 1 от СС 20):

Д-т с/ка от група 15 Получени заеми

К-т с/ка 709 Други приходи от дейността

- опростените заеми при определени условия се отчитат като финансиране (т. 5. 2 от СС 20):

Д-т с/ка от група 15 Получени заеми

К-т с/ка 705 Приходи от финансираня

б/ По прихващания и възстановявания

Органите за приходите прихващат:

- недължимо платени от лица или събрани от тях суми за данъци, осигурителни задължителни вноски;

- наложени от органите по приходите глоби и имуществени санкции;

- суми, подлежащи на възстановяване съгласно данъчното или осигурителното законодателство от НАП, **за погасяване на изискуеми публични вземания**. Може да се извърши прихващане **с погасено по давност задължение**, когато вземането на длъжника

е станало изискуемо преди задължението му да бъде погасено по давност.

ВАЖНО!!! Всяко лице, което получи възстановена сума по горния ред, се счита за задължено за данък и е задължено **да възстанови сумите на бюджета.**

Прихващане или възстановяване може да се извършва по инициатива на органа по приходите или на длъжника в рамките на срока за 5-годишната давност. Актът за прихващане или възстановяване се издава в 30-дневен срок от датата на искането. Недължимо внесени или събрани суми се връщат със законната лихва за съответния период. Прихващането и възстановяването се извършва по процедурата, посочена в чл. 129 от ДОПК, респ. по опростената процедура на чл. 130.

Извън тези случаи (чл. 128 – 130) до образуването на производството за принудително изпълнение на публично вземане компетентният орган извършва прихващане по реда на чл. 166, ал. 2 (относно начина на установяване на публичното вземане), когато са налице основания за погасяването му с изискуемо вземане на длъжника за надвнесена или подлежаща на възстановяване сума, по актове, издадени от същия орган. При тези условия прихващане може да поиска и длъжникът. Отказът се обжалва по реда на АПК.

- въз основа на акт/ уведомление от компетентния орган за извършено прихващане, длъжникът взема записване:

Д-т с/ка отчитаща задължение към бюджета (група 45)

К-т с/ка отчитаща ликвидно вземане от бюджета (гр. 45)

К-т с/ка 721 Приходи от лихви

(когато прихващането се извършва по по-малкия размер на вземането на длъжника от бюджета)

- ако се извършва прихващане на задължение към бюджета, което е по-малко от вземането на длъжника от бюджета, а разликата се възстановява с паричен превод:

Д-т с/ка отчитаща задължение към бюджета
Д-т с/ка 503 Разплащателна сметка в левове
(за разликата плюс лихвата)
К-т с/ка отчитаща вземане от бюджета
К-т с/ка 721 Приходи от лихви

Съгласно чл. 27, ал. 1, т. 3 от ЗКПО **не се признават за данъчни цели приходите** от лихви върху недължимо внесени или събрани публични задължения, както и върху невъстановен в срок ДДС от държавните или общинските органи, т.е. получените лихви по реда на чл. 129, ал. 6 от ДОПК, отчетени като приход, се намаляват от финансовия резултат при преобразуването му (ред 12 от Помощната справка към Годишната данъчна декларация по чл. 92 от ЗКПО).

в/ По осчетоводяването на данъчен ревизионен акт

Задълженията за данъци и задължителни осигурителни вноски се установяват от НАП с **ревизионен акт по чл. 109 от ДОПК**. Установените задължения могат да бъдат обжалвани по реда на глава XVII от ДОПК - по административен ред, изцяло или отделни части на акта и по съдебен ред за частта, която не е отменена при обжалването по административен ред.

ВАЖНО!!! Ревизионен акт не може да се обжалва по съдебен ред, ако не е обжалван преди това по административен ред. Следователно, защитата от страна на предприятието трябва да бъде предимно в първата фаза на обжалването. Обжалването на акта пред съда не спира неговото изпълнение. За невнесените в срок данъчни задължения лицето плаща законна лихва. Лихви върху лихви и глоби не се дължат.

Един ревизионен акт може да бъде обект на отчитане по всяко време на годината, но най-често това става при годишното приключване на дейността. Актът трябва внимателно да се проучи, с оглед да се установи за кой период се отнася, има ли виновни

лица, трябва ли и има ли време за обжалване, по кой данъчен закон са начетите, кои пера от начета са влезли в сила и пр.

Приемам следващия коментар за счетоводното отчитане на ревизионен акт да бъде по видове данъчни закони, в т. ч. по отделни пера на начета.

А. Счетоводно отчитане на констатации по ЗКПО

Анализът показва, че констатациите са безспорни и необорими и не е целесъобразно обжалването, а актът (РА) следва да се осчетоводи и да се извършат плащания при възможност, за да се избегнат лихви или принудително изпълнение. Срокът за доброволно плащане е 14 дни.

Ако тези обстоятелства са налице, но предприятието има финансови затруднения и счита, че няма да може до края на годината да извърши плащания, следва **да провизира** задълженията.

Ако предприятието прецени, че РА може да бъде оборен, изцяло или отделни негови части, чрез доказателства или оборване на третирането на факти, след отказа по административното обжалване, трябва да се представи жалба, ако срокът за обжалване не е изтекъл, а признатата (евентуално) част от РА да се плати.

ВАЖНО!! Целесъобразно е да се обжалва само РА, респ. негова част, която е реално оборима, с оглед да не се заплащат високите такси по завеждане на иска. Признатата част от начета се осчетоводява и се извършва плащане при възможност.

Като трета хипотеза можем да посочим, че по преценка на ръководството изчакваме, защото считаме, че правата ни са безспорни и „ще спечелим делото“. В тези случаи РА не се осчетоводява, а само „съмнителни суми“ се провизират.

Един РА не е в сила, докато не приключи обжалването, респ. до-

като не изтече срокът за обжалване, когато не сме обжалвали. Дотогава изпълнението не спира, освен ако за задължението има разсрочка или отсрочка по реда на ДОПК. Докато трае съдебната процедура и се чака решението на съда, обжалваната част от РА се отчита по сметка 444 Вземания по съдебни спорове. По същата сметка се отнасят и направените разходи за такси, провизии и пр. до приключване на делото.

Задълженията по РА се осчетоводяват:

- с ЧЕРВЕНО СТОРНО, когато се отнасят до счетоводни записвания от текущата година;
- като корекция на счетоводни грешки от минали години, по реда на избрания подход по СС 8, респ. само препоръчителен подход по МСС 8 и с прилагане за данъчни цели на разпоредбите на чл. 75 от ЗКПО (ще бъдат третирани в Глава втора по ЗКПО за счетоводната грешка).

а/ Провизиране на разходи

- начисляват се на база начета и по преценка на предприятието:
 - Д-т с/ка 607 Разходи за провизии
 - К-т с/ка 494 Провизии (анал. сметка на РА)
- счетоводният разход е данъчна временна разлика съгласно чл. 38 от ЗКПО и се отчита отсрочен актив:
 - Д-т с/ка 4971 Разчети по отсрочени активи
 - К-т с/ка 123 Печалби и загуби от текущата година
- ако решението на съда не е в полза на предприятието и това е последна инстанция или то решава да не обжалва повече:
 - Д-т с/ка 494 Провизии (плащане на задължението)
 - Д-т с/ка 122 Неразпределена печалба от минали години или сметка 121 Непокрита загуба от минали години (ако провизираната сума е недостатъчна или няма неразпределена печалба)
 - К-т с/ка от група 45 Разчети с бюджета и с ведомства
- ако начетът засяга минали години, предприятието уведомява писмено ТД на НАП по реда на чл. 75, ал. 3 от ЗКПО за налагащите се промени в декларираните задължения за съответната година, ТД